

VESILAHTI

Riitalantien maakaapelilinjan arkeologinen inventointi 2019

Juuso Koskinen

Tilaja: EITEL Networks Oy

Sisältö

Perustiedot	2
Inventointi	3
Tulos	4
Lähteet	4
Yleiskartta	4
Vanhoja karttoja	5
Kuvia	6

Kansikuva: Maakaapeliinjan eteläpää Ojalassa. Mäki on linjan korkein kohta. Taka-alalla levittäytyy peltojen ja metsien alava maasto, jossa suurin osa linjasta kulkee. Luoteeseen.

Perustiedot

Alue: Vesilahti, maakaapeliinjat Riitalantie 147:n ja Kehrontien välillä. Paikka sijaitsee Vesilahden kirkosta 8-9 km lounaaseen.

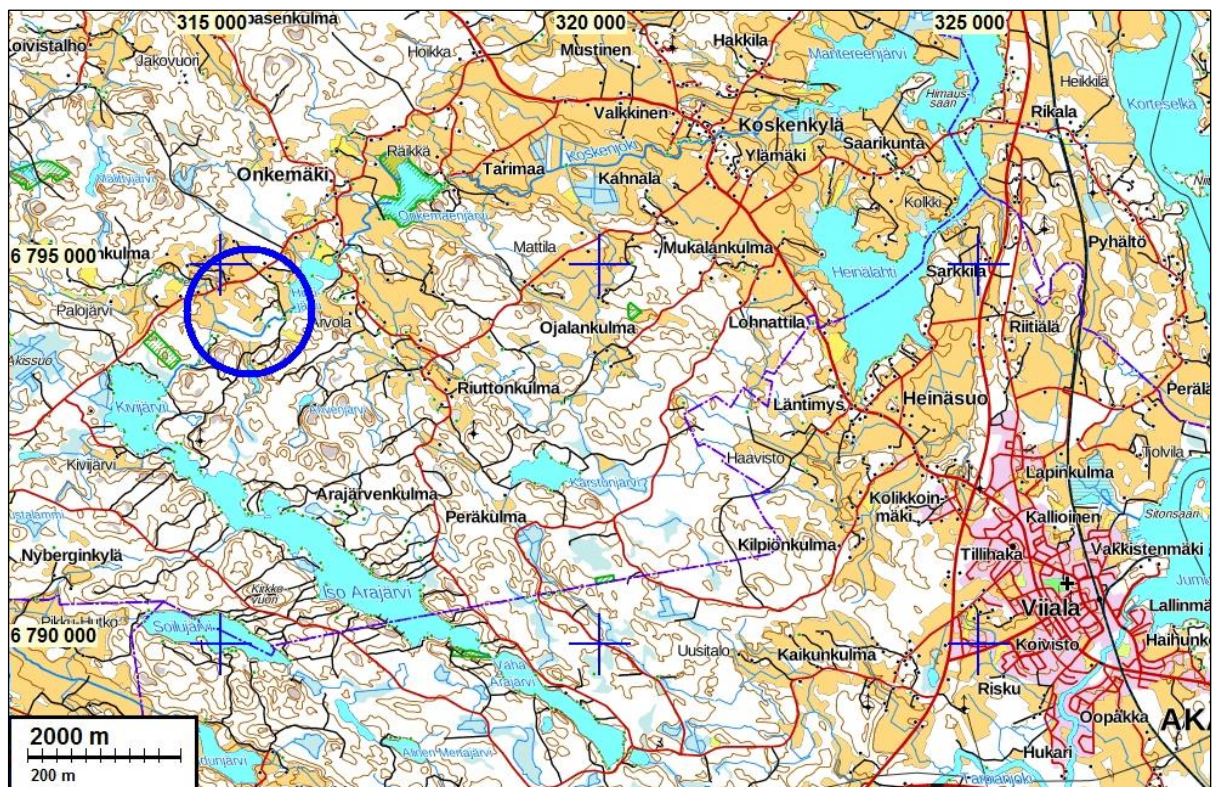
Tarkoitus: Selvittää sijaitseeko kaapeliinjalla suojeltavia arkeologisia jäännöksiä.

Työaika: Maastotyö 21.8.2019

Kustantaja: ELTEL Networks Oy

Tekijä: Mikroliitti Oy, Juuso Koskinen.

Tulokset: Maakaapelin kohdalla ei ole suojeltavia arkeologisia jäännöksiä.

Tutkimusalue sijaitsee sinisen ympyrän sisällä.

Selityksiä: Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN -järjestelmässä. Kartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta 8/2019, ellei toisin mainittu. Muinaisjäännösrekisteri on tarkastettu 8/2019. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon, eikä niillä ole mitään koekelmatunnusta. Valokuvat ovat digitaalisia, ja ne ovat tallessa Mikroliitti Oy:n serverillä. Kuvaaja: J.Koskinen

Inventointi

Vesilahden Riitalantien pohjoisosaan rakennetaan maakaapelia. Pirkanmaan maakuntamuseo antoi hankkeesta lausunnon 12.2.2018 (DIAR: 15/2018), jonka mukaan suunnitellulla linjauksella olisi hyvä tehdä arkeologinen inventointi ennen kaivutöiden aloittamista. ELTEL Oy tilasi inventoinnin Mikroliitti Oy:ltä. Maastotyön teki Juuso Koskinen 21.8.2019 työn kannalta riittävän hyvissä olosuhteissa.

Inventoitava maakaapelilinja alkaa etelässä Riitalantie 147:stä ja päättyy pohjoisessa Kehrontielle. Linja kulkee Riitalantien tuntumassa, ja siitä erkanee muutamia taloliittymiä tienvarren kiinteistöihin. Yksi pidempi haara kulkee länteen Suojalan kohdalla. Tutkittavan linjan yhteispituus on n. 1,83 km.

Maakaapelilinja sijaitsee korkeusvälillä 94 -105 m mpy. Sen läheisyydessä on Hirvijärvi, jonka pinnan korkeus on nykyään 93,5 m mpy. Hirvijärven lounaispuolella on hieman korkeammalla sijaitseva Lamminjärvi, joka on nykyään kuivunut kosteikoksi. Lamminjärvi laskee Hirvijärveen, joka puolestaan laskee koillisessa Onkemäenjärveen. Onkemäenjärvestä on yhteys Pyhäjärven laajoihin vesiin Koskenjoen kautta. Maakaapeli ylittää Lamminjärven ja Hirvijärven välisen laskuoman Suojalan ja Tervakorven välissä. Lamminjärvi ja Hirvijärvi ovat kuroutuneet itsenäisiksi järviksi Itämeren Ancylovaiheen alussa. Periaatteessa kyseisen vesireitin varsilla voi sijaita esihistoriallisia, rantasidonnaisia asuinpaikkoja, Niitä ei kuitenkaan lähialueelta tunneta. Lähimmät tämän vesistön kivikautiset asuinpaikat sijaitsevat Koskenkylän länsipuolella. Maakaapelilinjan kaakkoispuolella on rautakautinen linnavuori, Vesilahti Linnämäki (mj-tunnus 922010007), joka sijaitsee n. 130 m etäisyydellä maakaapelista. Linnavuoresta lounaaseen on myös rautakautisen esineen löytöpaikka Vesilahti Riitala (1000031880), josta on maakaapelille matkaa n. 250 m.

Inventoinnissa tarkasteltiin vanhoja karttoja. 1769-1804 laaditussa kuninkaan kartastossa alue on tyhjillään, mutta nykyisen Kehrontien kohdalla kulkee katkoviivalla merkitty vähäinen tie tai polku. Maastossa ei havaittu merkkejä siitä, että Kehrontie olisi kulkenut nykyisen linjauksensa ulkopuolella. 1840-luvun pitäjänkartalla tilanne on maakaapelilinjan alueella sama. Nykyinen Riitalantie on merkitty vasta 1909 senaatinkartalle. Samalla kartalla tien varsille on merkitty kaksi taloa. Toinen niistä on nykyisen Seppälän kohdalla, ja toinen sijaitsee nykyisen Ojalan alueella. Nämä talot ovat ensimmäiset asutukset, jotka sijaitsevat maakaapelilinjan läheisyydessä. Näiden karttojen perusteella käy ilmi, että maakaapelilinjan lähialueen asutushistoria alkaa vasta 1840-luvun jälkeen, eikä isojakokarttoja katsottu sen vuoksi tarpeelliseksi tarkastella.

Maakaapelilinjalla on peltoja, alavia kosteikkoja sekä kivisiä metsämäkiä. Alavimmillaan tutkimusalue on Lamminjärven ja Hirvijärven välisen uoman kohdalla ja korkeimmillaan Ojalan kaakkoispuolisella mäellä. Maaperä alueella on pääasiassa hiesusavea. Kaikki pellot, joilla maakaapelilinja kulkee, olivat heinällä. Tämä esti pintahavaintojen tekemisen niiden alueilla. Tutkin peltojen kohtia metallinpaljastimella sekä koekuoppia tehden, kuten muitakin maakaapelilinjan alueita. Teiden sekä vesistöjen kohdille oli tehty paikoin alitusputkia, joiden päissä heinän peittämä maa oli auki. Tarkastelin näiden kohtien maita silmänvaraisesti, enkä havainnut niissä vanhoja ihmistoiminnan jälkiä.

Muuan paikallinen asukas kertoi hänen isänsä löytäneen ojankaivussa rautaisia keihäänkärkiä n. 30 m lounaaseen tienristeyksestä, jossa Riitalantie 103:n talotie lähtee etelään. Tein kuvaillulla löytöpaikalla koekuoppia ja metallinetsintää, mutta en löytänyt siitä vanhoja ihmistoiminnan merkkejä. Maaperä oli ilmavaa ja vaikutti muokatulta kummallakin puolella tietä. Tien kaakkoispuolella, mäen korkeimmalla kohdalla, oli myös vanhojen ojien painaumuksia ja piikkilangan katkelmia. Tien luoteispuolella kivinen mäki laskee Lamminjärven kosteikkoon, jonka alalle on mer-

kitty avovettä vielä 1769-1804 kuninkaan kartalla. On siis todennäköistä, että kohdalla on ollut avovettä myös rautakaudella. Mäessä ja sen juurella on paljon modernia jätettä. Museoviraston muinaiskalupäiväkirjassa ei ole paikallisen henkilön kertomukseen rautakautisista löydöistä so-
pivia löytöaineistoja.

Tulos

Maakaapelilinjalla ei havaittu kiinteitä muinaisjäänköksiä, eikä muita arkeologisia, suojeltavaksi katsottuja, kulttuurihistoriallisia jäänköksiä.

22.8.2019

FM Juuso Koskinen

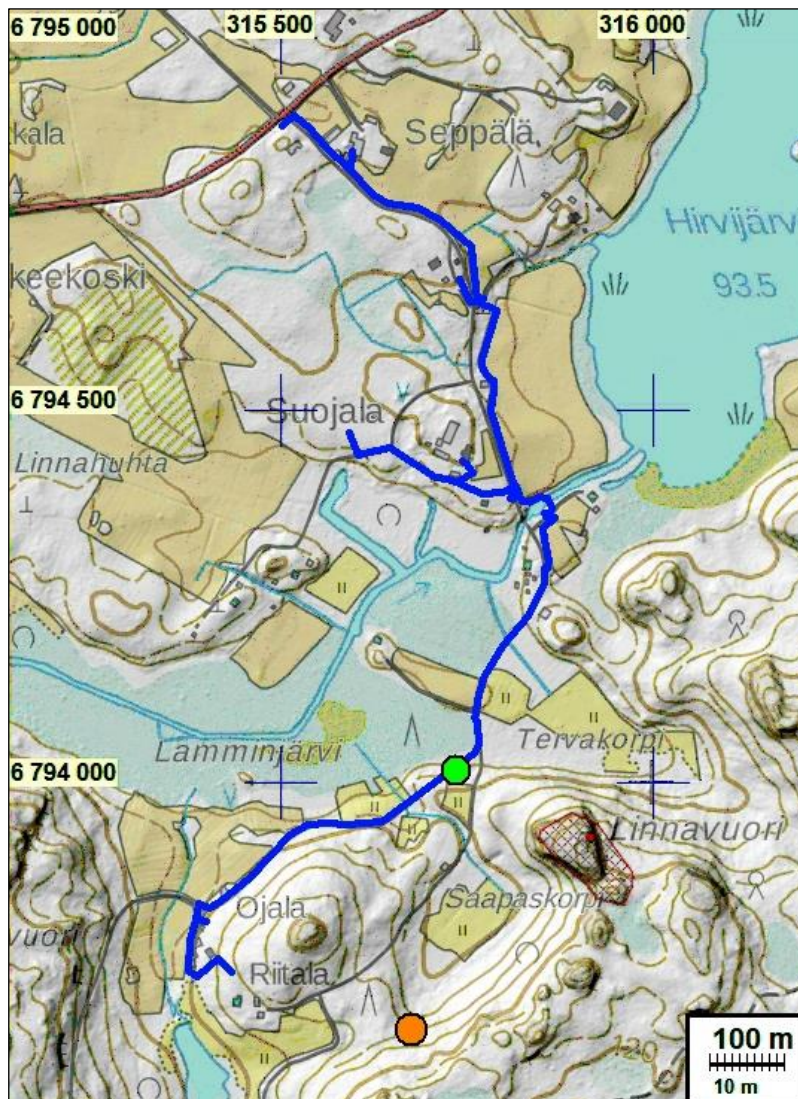
Lähteet

Alanen, T. & Kepsu, S. 1989: Kuninkaan kartasto Suomesta 1776-1805. SKS.

Pitäjänkartta, 2114 06. Maanmittauslaitos.

Senaatinkartasto XVII ja XVIII, lehdet 22 ja 23, v. 1909 mittaus. Maanmittauslaitos.

Yleiskartta

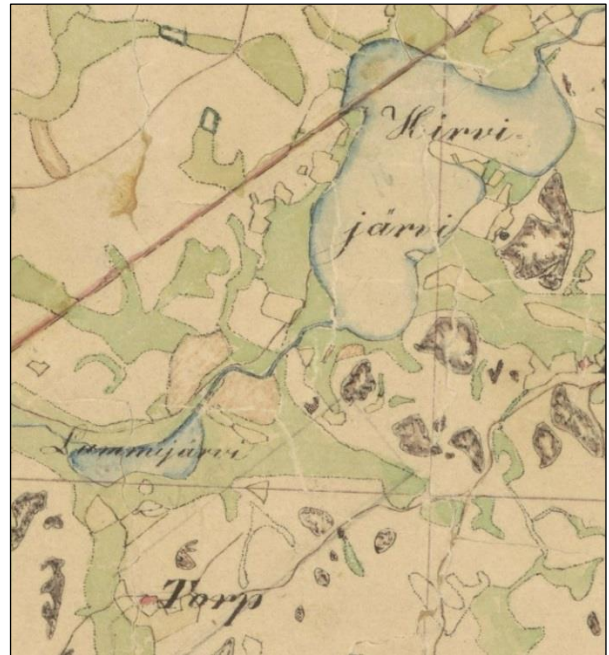
Punainen verkkokuvaio:
Rautakautinen linnamäki,
Vesilahti Linnamäki (mj-
tunnus 922010007)

Oranssi piste: Rautakauti-
sen esineen löytöpaikka,
Vesilahti Riitala
(1000031880)

Sininen viiva: Tutkittu
maakaapelilinja

Vihreä piste: Paikallisen
asukkaan mainitsema
paikka, josta hän kertoi
löydetyn rautaisia keihään
kärkiä.

Vanhoja karttoja

Vasemmalla: Ote vuosien 1769-1804 kuninkaan kartasta. Maakaapelilinjan alue on tyhjiällä. Nykyinen Kehrontie näkyy kartan luoteisosassa katkoviivana. Kyseessä on siis vähäinen tie tai polku.
Oikealla: Ote 1840-luvun pitäjänkartasta, jonka eteläosassa näkyy torppa. Torppa sijaitsee etäällä maakaapelilinjasta.

Senaatinkartta vuodelta 1909. Kartassa näkyy maakaapelilinjan tuntumassa kaksi punaisella merkittyä taloa. Toinen taloista on lounaassa, nykyisen Ojalan ja Riitalan tuntumassa. Lisäksi nykyisen Seppälän talo näkyy kartan luoteisella neljänneksellä, Riitalantien ja Kehrontien risteyksen tuntumassa. Alueelle on siis tullut vakituista asutusta vasta 1840-luvun jälkeen.

Kuvia

Vasemmalla: Maakaapelilinjaa Ojalan pohjoispuolella. Pelto on korkealla kesannolla. Koilliseen.
Oikealla: Paikallisen asukkaan kuvailema rautaisten keihäänkärkien löytöpaikka. Lounaaseen.

Vasemmalla: Tutkimuslinjaa Riitalantie 78:n kohdalla. Pohjoiseen.
Oikealla: Maakaapelilinjaa Lamminjärven ja Hirvijärven välisen uoman kohdalla. Paikka on vahvasti rakennettua. Luoteeseen.

Vasemmalla: Maakaapelilinjan läntinen sivuhaara päättyy tiheään metsikköön Suojalassa. Pohjoiseen.
Oikealla: Suojalaan kulkevan sivuhaaran maastoa. Alue on vahvasti rakennettua. Kuvan rakennukset ovat Riitalantie 54. Itään.

Vasemmalla: Riitalantie 54:lle vievän pistön kohta. Alue on täysin muokattua. Pohjoiseen.
Oikealla: Maakaapelilinjaa Riitalantie 32:n kohdalla. Ojanpenkat ja pellot ovat korkealla heinällä. Pohjoiseen.

Vasemmalla: Tutkimuslinjan pohjoisosaa. Taustalla Kehrontie 473:n, eli Seppälän talot. Pohjoiseen.
Oikealla: Seppälän taloille vievän haaran alue. Piha on vahvasti rakennettua ja käytössä. Maanpinnalle ei erotu rakennusten jäännöksiä. Koilliseen.

Maakaapelilinjan pohjoispää. Kuvassa pitkittäin on Kehrontie ja vasemmalle risteää Riitalantie. Lounaaseen.